ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **M. O.,** zastoupený Mgr. Janem Urbanem, advokátem se sídlem Haškova 3, Hradec Králové, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 15. 8. 2016, č. j. 29 Az 43/2015 - 67,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 15. 8. 2016, č. j. 29 Az 43/2015 - 67, **se ruší.**

II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 11. 9. 2015, č. j. OAM-663/ZA-ZA02-ZA15-2015, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žalobci **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává.**

IV. Odměna a náhrada hotových výdajů advokáta Mgr. Jana Urbana **se určuje** částkou 4114 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti (60) dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I.
Průběh dosavadního řízení

Rozhodnutím ze dne 11. 9. 2015, č. j. OAM-663/ZA-ZA02-ZA15-2015, žalovaný rozhodl, že žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany je nepřípustná podle § 10a písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu"), řízení o udělení mezinárodní ochrany se zastavuje podle § 25 písm. i) téhož zákona a státem příslušným k posouzení podané žádosti podle čl. 3 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo

osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (přepracované znění) (dále jen „nařízení Dublin III“), je Maďarsko.

Žalobce podal proti uvedenému rozhodnutí žalovaného žalobu u Krajského soudu v Hradci Králové, v níž namítal, že se žalovaný nedostatečně zabýval ohrožením, kterému může být žalobce v případě svého návratu do země původu vystaven. Žalobce dále nesouhlasil s vyslovením příslušnosti Maďarska k vyřízení jeho žádosti. Ačkoliv na území ČR přicestoval přes různé státy, o mezinárodní ochranu žádá zde. Žalobce se současně obával, že vzhledem k enormnímu množství žadatelů o mezinárodní ochranu přicházejících do Maďarska by mohlo dojít k tomu, že jeho žádost nebude vyslyšena. Česká republika je jeho cílovým státem, žalobce je proto přesvědčen, že by mu mezinárodní ochrana měla být přiznána zde.

Krajský soud žalobu rozsudkem ze dne 15. 8. 2016, č. j. 29 Az 43/2015 - 67, zamítl. Krajský soud při svém rozhodování vycházel ze správního spisu, z něhož vyplývá, že žalobce podal žádost o udělení mezinárodní ochrany dne 5. 8. 2015. Ve své žádosti uvedl, že je státním občanem Nigérie, rodiče žijí ve městě Aba, tamtéž má 6 sourozenců, je svobodný. Žalobce žil do ledna 2013 v Nigérii, poté rok v Senegalu, do 10. 7. 2015 opět v Nigérii, pak dva týdny v Bulharsku a od 29. 7. 2015 pobýval v ČR. Pas ztratil v Maďarsku v červenci 2015, jiný doklad nemá. Je křesťanského vyznání, jako důvod k opuštění vlasti uvedl to, že žalobce a jeho matka mají odlišné vyznání než jeho otec a strýc, kteří jim, pokud se nepodřídí, vyhrožovali smrtí. Žalobce odcestoval z Nigérie letecky přes Turecko do Bulharska, pak pokračoval pěšky přes Srbsko do Maďarska, cestoval na cestovní pas a bulharské vízum. V Maďarsku cestovní pas ztratil, odjel autobusem do ČR. Jeho srdce je zde, nikoliv v Maďarsku, proto žádá o azyl tady. Tamní tábor nebyl v pořádku, tady někoho má. Chtěl by zde pracovat. Ze záznamů EURODAC pak žalovaný zjistil, že žalobce požádal dne 27. 7. 2015 o mezinárodní ochranu v Maďarsku.

Krajský soud dále na základě uvedených skutkových zjištění konstatoval, že závažnějších pochybení v průběhu správního řízení ani v napadeném rozhodnutí neshledal. Dle krajského soudu žalovaný postupoval v souladu s nařízením Dublin III a správně určil, že státem příslušným k posouzení žádosti žalobce je Maďarsko. Žalovaný se dle krajského soudu rovněž velmi seriozně zabýval otázkou, zda přemístění žadatele do takto určeného členského státu není vyloučeno z důvodu existence systematických nedostatků, pokud jde o azylové řízení a o podmínky přijetí žadatelů v daném členském státě, které s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu čl. 4 Listiny základních práv Evropské unie (čl. 3 odst. 2 druhý pododstavec nařízení Dublin III). Žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedl, že Maďarsko je členským státem EU, a je tedy povinno postupovat podle nařízení Dublin III a posoudit žádost žalobce o mezinárodní ochranu meritorně, přičemž žalobce má možnost se s případnými problémy obrátit na tamní policejní nebo jiné státní orgány. Krajský soud k uvedenému dodal, že sám nemá žádné informace a žalobce neposkytl žádný důkaz ani tvrzení o tom, že by v Maďarsku nebyly dodrženy zákonné postupy, či že by zde existovaly systematické nedostatky v azylovém řízení či podmínkách přijetí žadatelů. Žalovaný neexistenci systematických nedostatků azylového řízení v daném rozhodnutí řádně odůvodnil, ať již poukazem na dohled Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (dále též „UNHCR“) ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z r. 1951 (dále jen „Ženevská úmluva“) a Newyorského protokolu z r. 1967 k této úmluvě (dále jen „Newyorský protokol“), či hodnocením Maďarska jako bezpečné země původu.

II.
Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

Žalobce (stěžovatel) poté podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost, v níž odkazoval na důvody podle § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s.

Stěžovatel v kasační stížnosti konkrétně namítal, že se krajský soud v napadeném rozsudku řádně nevypořádal s námitkou stěžovatele, dle níž je rozhodnutí žalovaného nezákonné z důvodu opakovaného porušení povinností vyplývajících z § 2 a § 3 správního řádu a nařízení Dublin III. Žalovaný dle stěžovatele nezjistil řádně stav věci a nevypořádal se se všemi skutečnostmi významnými pro rozhodnutí ve věci a se skutečnostmi uvedenými stěžovatelem v žádosti o udělení mezinárodní ochrany a při pohovorech v průběhu správního řízení. Odůvodnění napadeného rozsudku považoval stěžovatel za nedostatečné, neboť se krajský soud s námitkami stěžovatele vypořádal v podstatě pouze odkazem nebo zopakováním argumentace žalovaného, aniž by se stěžovatelem uváděnými důvody skutečně věcně zabýval. S ohledem na skutečnosti uvedené v žalobě však bylo dle stěžovatele nepochybně povinností krajského soudu zabývat se uváděnými důvody i po věcné stránce. Vzhledem k tomu, že soud této povinnosti nedostál a z napadeného rozsudku tak není zřejmé, jak se s důvody uváděnými stěžovatelem vypořádal, považuje stěžovatel napadený rozsudek za nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů.

Stěžovatel dále namítal, že žalovaný i krajský soud své závěry opřeli o nedostatečné množství relevantních podkladů, které si opatřili ve vztahu k reálné situaci v zemi původu stěžovatele a zejména pak ve vztahu k postupu Maďarska v rámci řešení azylových otázek. Dle stěžovatele je situace v Maďarsku natolik závažná, že zde existují důvodné pochybnosti o tom, zda je reálně možné se bez vážného nebezpečí újmy na zdraví a při dodržení zákonných mezí účinně domáhat mezinárodní ochrany. Dle stěžovatele jsou dokumentovány případy, kdy žadatelé o mezinárodní ochranu byli odmítnuti a deportováni mimo zákonné postupy vycházející jak z nařízení Dublin III, tak i místních zákonných norem. Stěžovatel je přesvědčen, že obdobné případy, resp. snahy o nezákonné řešení azylové žádosti se vyskytují i v dalších zemích jižní a jihovýchodní Evropy, tedy zemích blízkých tureckým hranicím, přes které proudí žadatelé o mezinárodní ochranu do Evropy. Žalovaný ani krajský soud přitom v důsledku absence relevantních podkladů a zjištění nemohli objektivně posoudit riziko ohrožení práv nebo závažné újmy, která stěžovateli v případě jeho návratu do Maďarska bezprostředně hrozí.

Závěrem stěžovatel uvedl, že jeho kasační stížnost je přijatelná, neboť svým významem přesahuje jeho vlastní zájmy, a navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že nepovažuje námitky stěžovatele za opodstatněné. V průběhu správního řízení bylo postupováno v souladu s příslušnými zákonnými ustanoveními správního řádu, zákona o azylu i nařízení Dublin III. K rozhodnutí o zastavení řízení a o příslušnosti Maďarska k posouzení stěžovatelovy žádosti o mezinárodní ochranu dospěl žalovaný na základě dostatečně zjištěného stavu věci. Postup a závěry žalovaného následně shledal zákonnými i krajský soud. Vzhledem k povaze napadeného rozhodnutí přitom krajskému soudu nepříslušelo, aby se věcně zabýval důvody stěžovatelovy žádosti o mezinárodní ochranu, neboť tyto důvody nebyly ani předmětem rozhodování ve správním řízení, které bylo napadeným správním rozhodnutím zastaveno. Námitky vytýkající, že nebyly dostatečně vypořádány skutečnosti uváděné stěžovatelem v řízení o udělení mezinárodní ochrany, proto žalovaný označil za irelevantní.

Napadený rozsudek krajského soudu je dle žalovaného dostatečně odůvodněný a přezkoumatelný a adekvátně reflektuje rozsáhlost i obsah žaloby. Žalovaný dále uvedl, že žalobní a ani stížnostní argumentace stěžovatele nemohla vést k vážným obavám z dostatečně intenzívních nedostatků ve smyslu čl. 3 odst. 2 druhého pododstavce nařízení Dublin III, neboť stěžovatel nepředložil důkazy způsobilé vyvrátit domněnku, že Maďarsko je bezpečnou zemí a stěžovatele coby žadatele o mezinárodní ochranu do něj lze přemístit.

Žalovaný následně odkázal na shromážděný spisový materiál ve věci a na obsah odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí, stejně jako na své vyjádření k žalobě ze dne 16. 12. 2015. Závěrem žalovaný poznamenal, že z rozsudku je dostatečně zřejmé, jaké stanovisko soud zaujal k námitkám stěžovatele a jaké důvody jej k tomu vedly. Z uvedených důvodů proto žalovaný navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

III.
Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud se dále ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.*

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně.* Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.*

Stěžovatel v tomto případě v zásadě namítá nesprávnou aplikaci čl. 3 odst. 2 druhého pododstavce nařízení Dublin III opírající se o nedostatečně zjištěný skutkový stav věci, na jehož základě krajský soud dospěl k závěru, že přemístění stěžovatele do Maďarska je možné. Stěžovatel tedy namítá taková zásadní pochybení krajského soudu, která by mohla mít dopad do jeho hmotně právního postavení a která navíc nelze z hlediska posouzení přijatelnosti kasační

stížnosti *prima facie* vyloučit. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná.

Posléze Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Stěžovatel v kasační stížnosti zmiňuje dva hlavní důvody, v nichž spatřuje pochybení správního orgánu i krajského soudu: jednak nedostatečné vypořádání se se skutečnostmi uváděnými stěžovatelem v řízení o jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany a jednak nezajištění dostatečného množství relevantních podkladů ve vztahu k maďarskému azylovému systému.

Pokud jde o námitku vytýkající nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu pro nedostatek důvodů, neboť se krajský soud nezabýval důvody uváděnými v žádosti stěžovatele o mezinárodní ochranu po věcné stránce, lze souhlasit s žalovaným, že pokud bylo řízení o žádosti stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany zastaveno a žádost stěžovatele posouzena jako nepřípustná z toho důvodu, že státem příslušným zabývat se jeho žádostí o mezinárodní ochranu je Maďarsko, již nebylo namístě věcně posuzovat jednotlivé důvody stěžovatelovy žádosti z toho hlediska, zda stěžovatel splňuje podmínky pro udělení azylu nebo doplňkové ochrany (viz nyní § 10a odst. 2 zákona o azylu). Krajský soud přitom dostatečně zdůvodnil, proč považuje postup žalovaného v daném ohledu za správný. Skutečnost, že ani krajský soud se následně již nezabýval jednotlivými důvody žádosti stěžovatele o mezinárodní ochranu, tedy nemá za následek nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku.

Pokud jde dále o posouzení otázky, zda v daném případě byly skutečně splněny podmínky pro zastavení řízení s tím, že pro posouzení stěžovatelovy žádosti je příslušné Maďarsko, je vhodné nejprve připomenout, že v posuzované věci podle žalovaného nebyla naplněna kritéria pro určení příslušnosti členského státu obsažená v kapitole III nařízení Dublin III, nicméně žalovaný postupoval za této situace dle zbytkového kritéria uvedeného v čl. 3 odst. 2 prvním pododstavci citovaného nařízení, na jehož základě určil, že státem příslušným k posouzení žádosti stěžovatele je Maďarsko, neboť v něm stěžovatel podal žádost o mezinárodní ochranu jako prvním členském státě již dne 27. 7. 2015.

Podle čl. 3 odst. 2 druhého pododstavce nařízení Dublin III „[n]*ení-li možné přemístit žadatele do členského státu, který byl primárně určen jako příslušný, protože existují závažné důvody se domnívat, že dochází k systematickým nedostatkům, pokud jde o azylové řízení a o podmínky přijetí žadatelů v daném členském státě, které s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu článku 4 Listiny základních práv Evropské unie, členský stát, který vede řízení o určení příslušného členského státu, pokračuje v posuzování kritérií stanovených v kapitole III, aby zjistil, jestli nemůže být určen jako příslušný jiný členský stát*“, přičemž třetí pododstavec dále stanoví, že „[p]*okud podle tohoto odstavce nelze provést přemístění do žádného členského státu určeného na základě kritérií stanovených v kapitole III ani do prvního členského státu, v němž byla žádost podána, členský stát, který vede řízení o určení příslušného členského státu, se stává příslušným členským státem*“.

Z citovaných ustanovení tedy vyplývá, že v rámci dublinského systému nelze přemisťovat žadatele o mezinárodní ochranu do zemí, v nichž azylové řízení nebo podmínky přijetí žadatelů o mezinárodní ochranu vykazují natolik závažné, tedy systémové nedostatky z hlediska závazných standardů Společného evropského azylového systému (resp. z hlediska srovnatelných závazků ostatních zemí dublinského systému, které nejsou právními předpisy Společného

evropského azylového systému v té či oné míře vázány), že by zde v případě přemístění žadatele do dané země dublinského systému vzniklo riziko nelidského či ponižujícího zacházení s tímto žadatelem rozporné s požadavky zejména čl. 4 Listiny základních práv EU, resp. čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, jak byly konkretizovány v judikatuře obou evropských soudů, tedy Soudního dvora Evropské unie a Evropského soudu pro lidská práva (přímo k možnosti vzniku takové újmy v rámci uplatňování dublinského systému srov. zejména rozsudky velkého senátu Soudního dvora ze dne 21. prosince 2011, *N. S. a M. E.,* C-411/10 a C-493/10, EU:C:2011:865; ze dne 14. listopadu 2013, *Puid*, C-4/11, EU:C:2013:740 a ze dne 10. prosince 2013, *Abdullahi*, C-394/12; EU:C:2013:813 a dále rozsudky velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 21. ledna 2011 ve věci *M.S.S. proti Belgii a Řecku*, stížnost č. 30696/09 a ze dne 4. listopadu 2014 ve věci *Tarakhel proti Švýcarsku*, stížnost č. 29217/12), a to ať již přímo v této zemi, do níž má být žadatel přemístěn, anebo - z důvodu absence řádného posouzení jeho žádosti - v zemích třetích, včetně případně i země jeho původu (pozn. NSS: i přesto, že české znění čl. 3 odst. 2 druhého pododstavce nařízení Dublin III používá výraz „systematické nedostatky“, podrží se zdejší soud i v tomto rozsudku přesnější formulace „systémové nedostatky“, která odpovídá např. francouzskému i anglickému znění téhož ustanovení nařízení Dublin III, jakož i předcházející výše zmiňované judikatuře velkého senátu Soudního dvora EU k této otázce, kterou dané ustanovení kodifikuje).

Nejvyšší správní soud v této souvislosti již rovněž judikoval, že úvaha správního orgánu týkající se možnosti přemístění žadatele ve smyslu čl. 3 odst. 2 druhého pododstavce nařízení Dublin III musí být obsažena v každém rozhodnutí o přemístění žadatele, bez ohledu na to, do jaké země má být žadatel přemístěn (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2015, č. j. 1 Azs 248/2014 - 27, dostupný na www.nssoud.cz). Na žalovaném tedy bylo posoudit, zda v případě Maďarska existují závažné důvody se domnívat, že zde dochází k systémovým nedostatkům, pokud jde o azylové řízení, příp. podmínky přijetí žadatelů o mezinárodní ochranu v této zemi, které by vedly k riziku nelidského nebo ponižujícího zacházení se stěžovatelem v důsledku jeho přemístění do Maďarska jakožto země jinak příslušné k vyřízení jeho žádosti.

Žalovaný v tomto smyslu v napadeném rozhodnutí uvedl, že Maďarsko je členem Evropské unie, státní moc zde dodržuje právní předpisy a lidská práva a je schopna zajistit dodržování lidských práv a právních předpisů i ze strany nestátních subjektů. Maďarsko ratifikovalo a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách a umožňuje činnost právnickým osobám, které dohlížejí na dodržování těchto práv. Maďarsko je rovněž považováno za bezpečnou zemi původu nejen Českou republikou, nýbrž i ostatními státy Evropské unie. Rovněž skutečnost, že v Maďarsku ročně požádají o udělení mezinárodní ochrany tisíce uprchlíků, svědčí dle správního orgánu o neexistenci obav uprchlíků z tamního azylového systému. Na úrovni Evropské unie, ať již jejích jednotlivých výkonných orgánů či Soudního dvora EU, ani ze strany Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku, nebylo vydáno žádné závazné rozhodnutí pro členské státy Evropské unie nebo Rady Evropy, které by jednoznačně deklarovalo „systematické“ nedostatky řízení ve věci mezinárodní ochrany a přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu v Maďarsku, dosahující dokonce rizika nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu Listiny základních práv Evropské unie. Rovněž Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, jako nejvyšší orgán odpovědný za dohled nad dodržováním a naplňováním Ženevské úmluvy a Newyorského protokolu, nevydal žádné stanovisko požadující, aby se členské státy Evropské unie zdržely transferu žadatelů o mezinárodní ochranu do Maďarska, jak to učinil například zcela jednoznačně v případě Řecka.

S těmito závěry se následně ztotožnil krajský soud, který pouze dodal, že stěžovatel neposkytl žádný důkaz ani tvrzení o tom, že by v Maďarsku nebyly dodrženy zákonné postupy,

či že by zde existovaly „systematické“ nedostatky v azylovém řízení či podmínkách přijetí žadatelů, a ani krajský soud nemá v tomto směru žádné informace.

Nejvyšší správní soud ovšem v daném případě souhlasí se stěžovatelem, že nebylo namístě, aby se krajský soud toliko ztotožnil se závěry žalovaného. Již v rozsudku ze dne 27. 4. 2016, č. j. 4 Azs 70/2016 - 28, www.nssoud.cz, zdejší soud zrušil pro nepřezkoumatelnost rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ve věci sp. zn. 29 Az 41/2015, neboť krajský soud neprovedl navrhované důkazy, jež měly dokládat existenci systémových nedostatků v azylových řízeních v Maďarsku. Nejvyšší správní soud v dané věci podotkl, že „*je přitom veřejně známou skutečností, že v poslední době čelilo Maďarsko přílivu značného množství příchozích migrantů, a není tak zcela vyloučeno, že by k systematickým nedostatkům v azylových řízeních konaných v této zemi mohlo docházet. I z běžně dostupných elektronických zdrojů lze zjistit, že z uvedeného důvodu vnitrostátní soudy některých členských států Evropské unie odmítly v nedávné minulosti přemístění cizinců – žadatelů o udělení mezinárodní ochrany na základě Dublinského nařízení za účelem realizace azylového řízení do Maďarska [viz např. zpráva European Council on Refugees and Exiles – Case Law Fact Sheet: Prevention of Dublin Transfers to Hungary (January 2016), dostupná z: http://www.refworld.org/docid/56af051e4.html].*“

Obdobně se Nejvyšší správní soud vyjádřil i v rozsudku ze dne 11. 8. 2016, č. j. 1 Azs 91/2016 - 27, www.nssoud.cz, v němž zdejší soud uvedl, že je mu z rozhodovací činnosti známo, že „*jak nevládní organizace, tak především Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky poukazují na skutečnosti, které by mohly nasvědčovat existenci závažných důvodů pro závěr o existenci systematických nedostatků maďarské azylové praxe. Rovněž v rozhodovací praxi soudů některých evropských zemí se již vyskytly případy, kdy byly ve vztahu k Maďarsku konstatovány systematické nedostatky ve smyslu čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu Finska ze dne 20. dubna 2016 ve věci KHO:2016:53, dostupný na http://www.finlex.fi/fi/oikeus/kho/vuosikirjat/2016/201601503; obdobně rozsudek Rakouského spolkového správního soudního dvora ze dne 27. 8. 2015, ve věci W 125 2111611-1/7E).*“

Poukázat lze dále na rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 14. 1. 2016, č. j. 49 Az 97/2015 - 82, www.nssoud.cz, který se za obdobných okolností jako v nyní posuzovaném případě zabýval otázkou, zda přemístění žadatele do Maďarska nebrání systémové nedostatky v azylovém řízení či podmínkách přijetí žadatelů, které by dosahovalo možného rizika nelidského či ponižujícího zacházení. Krajský soud v Praze v dané věci nejprve zkoumal existenci systémových nedostatků v azylovém řízení v Maďarsku, přičemž dospěl k následujícím závěrům:

„*Ze statistických údajů zveřejněných statistickým úřadem Evropské unie (dále jen „Eurostat“) soud zjistil, že v roce 2015 bylo v Maďarské republice podáno celkem 176 900 žádostí o udělení mezinárodní ochrany. Lze připustit, že značná část osob, které podaly žádost o udělení mezinárodní ochrany v Maďarské republice, pokračuje poté podobně jako žalobce dále do západní části Evropy. Nicméně je třeba uvést, že v roce 2014 bylo podáno celkem 7 930 žádostí o předání zpět do Maďarska, ačkoliv bylo v témže roce vyřízeno tamními úřady pouze 5 445 žádostí v prvním stupni. Tomu i odpovídá poslední zveřejněný údaj Eurostatu o osobách, které čekají na rozhodnutí o azylu, kterých bylo v listopadu roku 2015 v Maďarské republice celkem 53 585. Vyvstávají též pochybnosti o kvalitě vyřizování žádostí o udělení mezinárodní ochrany v Maďarské republice, neboť v září roku 2015 nebylo vyřízeno celkem 107 420 žádostí, v říjnu roku 2015 nebylo vyřízeno celkem 77 645 a v listopadu roku 2015 nebylo vyřízeno celkem 53 585. Stěží lze předpokládat, že se stal systém vyřizování žádostí o udělení mezinárodní ochrany v Maďarsku natolik efektivní, že zvládl vyřídit 53 835 žádostí za dva měsíce, když se podle údajů Eurostatu do té doby počet nevyřízených žádostí neustále zvyšoval a maďarské úřady doposud vyřizovaly přibližně 5 000 žádostí ročně. (…)*

Jak uvedl žalobce v žalobě a jak se uvádí ve zprávě projektu AIDA (Asylum Information Database) z října roku 2015, žádosti žadatelů o udělení mezinárodní ochrany, kteří na území Maďarské republiky přišli

z území Srbska, mohou být na základě nařízení maďarské vlády č. 191/2015 a ustanovení § 9 maďarského zákona o azylu (č. 80 z roku 2007) odmítnuty ve zkráceném řízení jako nepřípustné. Nadto se lze proti takovému rozhodnutí bránit pouze žalobou podatelnou v třídenní lhůtě. Jak uvedl Ústavní soud v nálezu ze dne 1. 12. 2009, sp. zn. Pl.ÚS 17/09, k sedmidenní lhůtě k podání žaloby zakotvené v českém azylovém zákoně v tehdejším znění: ‚Závěr o její (ne)ústavnosti lze učinit leda po vyhodnocení dalších kontextuálně působících okolností. Navrhovatel v tomto smyslu poukazuje na zásady ovládající správní soudnictví, a to zásadu dispoziční a zásadu koncentrace řízení, které ve spojení s krátkou lhůtou žadateli o udělení mezinárodní ochrany možnost realizovat soudní přezkum značně ztěžují a v některých případech dokonce znemožňují. Pominout rovněž nelze specifickou životní situaci, v níž se většina žadatelů o mezinárodní ochranu nachází,' *a dodal* ‚od samého počátku jsou tak kladeny požadavky na kvalitu argumentace žalobce. S přihlédnutím k tomu, nač poukazuje navrhovatel, tedy že žalobce je jako žadatel o azyl ve specifické situaci, když se zpravidla neorientuje ve zdejších poměrech a právním řádu, nezná jazyk, nemá zde žádné zázemí, kontakty a je odkázán na vnější pomoc, není tento formální požadavek procesního řádu lehce splnitelný. Přistoupí-li k tomu ještě sedmidenní lhůta, fakticky nutně krácená nejméně o další dva nepracovní dny víkendu, v níž tak musí žadatel-žalobce učinit, vytváří se na něj již nepřiměřený tlak.' *Jelikož z § 53 maďarského azylového zákona vyplývá, že v žádosti o přezkum odmítavého rozhodnutí správního orgánu nelze uvádět žádné nové skutečnosti a soud o takové žádosti rozhodne ve lhůtě osm dní od obdržení žádosti, lze srovnat situaci, za níž Ústavní soud České republiky zrušil sedmidenní lhůtu v českém azylovém zákoně, se situací v Maďarsku. Nadto proti těmto rozhodnutím soudu nejsou přípustné žádné opravné prostředky (viz § 53 odst. 5 maďarského azylového zákona). Ostatně výše uvedená zpráva projektu AIDA tuto lhůtu kritizuje. Na základě výše uvedeného má soud za to, že třídenní lhůta k podání žaloby proti rozhodnutí ve zkráceném řízení neumožňuje žadatelům o mezinárodní ochranu účinnou obranu u soudu.*

Z uvedených údajů Eurostatu, jakož i z údajů předložených žalobcem, vyplývá, že obavy žalobce z nevyřízení jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany v Maďarsku v přiměřené lhůtě, či dokonce z jejího věcného neprojednání, a z následné nemožnosti účinné obrany proti takovému rozhodnutí, jsou oprávněné. Proto soud konstatuje, že azylový systém v Maďarské republice vykazuje systémové nedostatky, které neumožňují předání žalobce k vyřízení jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany do Maďarské republiky."

Krajský soud v Praze v citované věci dále přistoupil k posouzení, zda existuje důvodná obava, že podmínky přijetí žadatelů v daném členském státě s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu čl. 4 Listiny základních práv Evropské unie. V této souvislosti Krajský soud v Praze nejprve poznamenal, že dle citované zprávy projektu AIDA byla v době jeho rozhodování střediska v Maďarsku přeplněná a docházelo zde z tohoto důvodu k určitému snížení komfortu žadatelů, nicméně tento snížený komfort nelze dle krajského soudu charakterizovat jako riziko nelidského či ponižujícího zacházení. Dále však krajský soud podotkl:

„*Ačkoliv soudu nepřísluší presumovat rozhodnutí maďarských úřadů, hrozí v případě předání žalobce do Maďarské republiky jeho předání do Srbska, jako bezpečné země (…) podle nařízení maďarské vlády, aniž by byla jeho žádost meritorně posouzena. Podle zprávy UNHCR ze srpna roku 2012, kterou žalobce přiložil k žalobě, má azylový systém v Srbsku mnoho nedostatků a dokud tyto nedostatky nebudou odstraněny, nemá být Srbsko považováno za bezpečnou zemi z hlediska mezinárodní ochrany. Toto stanovisko UNHCR nebylo doposud revidováno. Nadto dle zpráv Human Rights Watch, dostupných na webových stránkách https://www.hrw.org/news/2015/07/24/human-rights-watch-submission-bosnia-and-herzegovina-serbia-and-kosovo-european, dochází v Srbsku k porušování práv žadatelů o azyl, které dle soudu dosahují intenzity nelidského a ponižujícího zacházení ve smyslu čl. 4 Listiny základních práv Evropské unie. Podle aktuálních informací Rádia Svobodná Evropa dostupných na webových stránkách http://www.rferl.org/content/serbia-macedonia-filtering-migrant-flow/27375164.html jsou v současnosti v Srbsku uprchlíci diskriminováni na základě národnosti, jelikož osoby nepocházející z Afghánistánu, Sýrie či Iráku jsou automaticky vraceny*

na hranice země s Makedonií. Makedonie ovšem též na své území propouští pouze osoby pocházející z Afghánistánu, Sýrie či Iráku. Žalobci proto hrozí, že mu bude upřena možnost věcného posouzení jeho žádosti, a že bude vytlačen zpět do Řecka, v jehož případě bylo UNHCR vydáno stanovisko, aby se členské státy zdržely transferu žadatelů o mezinárodní ochranu do této země, jak ostatně sám žalovaný uvedl v napadeném rozhodnutí.

Jak soud výše uvedl, snížil se počet žadatelů o mezinárodní ochranu v Maďarské republice od září roku 2015 do listopadu roku 2015 o více než 50 000, a lze se proto důvodně domnívat, že maďarské úřady hojně využívají zkráceného řízení při vyřizování žádostí a vracejí žadatele o azyl do Srbska, které však v současnosti není bezpečnou zemí, ač je takto maďarským nařízením vlády označeno. V případě existence takovéto ‚automatizované' *procedury na straně maďarských úřadů, která je v rozporu se zásadou* non-refoulement*, nelze Maďarskou republiku považovat za zemi, kde není důvodná obava, že podmínky přijetí žadatelů v daném členském státě s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu článku 4 Listiny základních práv Evropské unie.*"

Nejvyšší správní soud má za to, že uvedené závěry, pokud jde o shledané nedostatky azylového řízení v Maďarsku, včetně plošného uplatňování konceptu bezpečné třetí země na v podstatě všechny žadatele o mezinárodní ochranu, kteří se do Maďarska dostali ze Srbska, lze uplatnit i v nyní posuzovaném případě. Jak vyplývá z rozhodnutí žalovaného, stěžovatel přicestoval na území Maďarska pěšky přes Srbsko. Vzhledem k reformě maďarského azylového systému účinné od 1. 8. 2015 tak vyvstává zcela reálná hrozba stěžovatelova přemístění právě do Srbska a následně jeho případné deportace do dalších zemí, včetně, v konečném důsledku, stěžovatelovy země původu, aniž by byla kterýmkoli státem řádně posouzena jeho žádost o mezinárodní ochranu, a to i přesto, že žádná jiná země Evropské unie Srbsko za bezpečnou třetí zemi nepovažuje a že maďarská právní úprava ani praxe nedopovídají pravidlům a zárukám, které pro použití konceptu bezpečné třetí země, případně evropské bezpečné třetí země, stanoví směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (přepracované znění), [dále jen „nová procedurální směrnice"; srov. zejména čl. 33 odst. 2 písm. c), čl. 38 a čl. 39 této směrnice] a jejichž dodržování v případě použití konceptu bezpečné třetí země po přemístění žadatele v rámci dublinského systému zdůrazňuje rovněž čl. 3 odst. 3 nařízení Dublin III.

O tom, že takový postup stěžovateli reálně hrozí, ostatně vypovídá i rozsudek Soudního dvora ze dne 17. března 2016, *Mirza,* C-695/15 PPU, EU:C:2016:188, neboť tato věc se týkala rovněž přemístění státního příslušníka třetí země, který předtím požádal v Maďarsku o mezinárodní ochranu, z ČR do Maďarska [byť se v uvedeném případě jednalo o převzetí zpět na základě čl. 18 odst. 1 písm. c) nařízení Dublin III], přičemž v jeho věci bylo následně maďarskými orgány skutečně rozhodnuto o nepřípustnosti jeho žádosti z důvodu použití konceptu bezpečné třetí země, kterou má i pro něj představovat Srbsko. Soudní dvůr s odkazem na čl. 3 odst. 3 nařízení Dublin III v odpovědi na předmětné otázky předkládajícího maďarského soudu v obecné rovině potvrdil, že členský stát může využít práva na vrácení žadatele o mezinárodní ochranu do bezpečné třetí země i poté, co tento členský stát na základě uplatnění nařízení Dublin III a v rámci postupu přijetí zpět rozhodl o tom, že je příslušný k posouzení jeho žádosti o mezinárodní ochranu, přičemž tomuto postupu nebrání podle Soudního dvora ani případná skutečnost, že nebyl členský stát, který dotyčného žadatele přemísťuje do členského státu příslušného k vyřízení jeho žádosti, informován v rámci postupu přijetí zpět o právní úpravě ani praxi příslušného členského státu v oblasti vracení žadatelů do bezpečných třetích zemí. Je ovšem třeba připomenout, že Soudní dvůr v této věci zároveň zdůraznil nutnost, aby byla při výkonu práva členských států vrátit žadatele o mezinárodní ochranu, i po jeho převzetí či přijetí zpět na základě nařízení Dublin III, do bezpečné třetí země, dodržována pravidla a záruky vyplývající z nové procedurální směrnice (body 40 až 42 rozsudku), a že žadatel má nejen právo dle čl. 27 nařízení Dublin III v členském státě, který rozhodl o jeho přemístění,

na účinný opravný prostředek k soudu co do skutkové a právní stránky věci proti rozhodnutí o jeho přemístění (bod 60), ale navíc má dle čl. 46 nové procedurální směrnice právo u soudu toho členského státu, do něhož byl přemístěn a který rozhodl o nepřípustnosti jeho žádosti na základě konceptu bezpečné třetí země, podat účinný opravný prostředek, který „*mu umožňuje napadnout podle jeho individuální situace na základě článku 38 či článku 39 této směrnice rozhodnutí, které se opírá o vnitrostátní právní předpisy vymezující bezpečné třetí země*“(bod 62 rozsudku - důraz doplněn NSS). Soudní dvůr přitom v dané věci nehodnotil, do jaké míry právní úprava a praxe v Maďarsku uvedeným požadavkům odpovídá, resp. zda zakládá důvod pro použití čl. 3 odst. 2 druhého pododstavce nařízení Dublin III, nelze ho tedy v žádném případě považovat za jakýsi „bianko-šek“ zbavující členské státy povinnosti zabývat se možnými systémovými nedostatky maďarského azylového řízení.

Naopak, právě výše uvedené důvody vedly rovněž mnohé soudy jiných členských států EU (viz např. výše zmíněná zpráva *European Council on Refugees and Exiles – Case Law Fact Sheet: Prevention of Dublin Transfers to Hungary*) k tomu, že přistoupily k aplikaci čl. 3 odst. 2 druhého pododstavce nařízení Dublin III a pozastavily přemísťování žadatelů do Maďarska. Namátkou lze blíže poukázat např. na rozsudek britského Vrchního soudu ze dne 5. 8. 2016 (High Court of Justice, Queen's Bench Division (Administrative Court), *Ibrahimi & Abasi v SSHD*, Case No. CO/5201/2015&CO/5067/2015, dostupný z http://www.refworld.org/pdfid/57a87cca4.pdf). V této věci si uvedený soud mj. vyžádal informace od Evropské komise vztahující se k řízení o porušení povinností členského státu, jež bylo zahájeno proti Maďarsku z důvodu přijatých změn v maďarské azylové úpravě, jež jsou rovněž dle názoru Evropské komise v rozporu s právními předpisy Společného evropského azylového systému a odporují mezinárodnímu právu. Za hlavní nedostatky maďarského azylového systému Evropská komise v této souvislosti označila omezení možnosti uvádět v rámci soudního přezkumu správních rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany nové skutečnosti; stanovení lhůty 8 dnů od doručení žaloby, v níž musí soud vydat rozhodnutí na základě dostupných dokumentů a na základě skutkového a právního stavu ke dni vydání správního rozhodnutí; absenci automatického odkladného účinku žaloby proti rozhodnutí správního orgánu ve věci mezinárodní ochrany; absenci práva žalobce na nařízení soudního jednání; svěření pravomoci meritorně rozhodovat o žalobách ve věci mezinárodní ochrany soudním tajemníkům v rámci řízení konaného na hranicích; a v neposlední řadě též skutečnost, že maďarské právo nově označuje Srbsko za bezpečnou třetí zemi.

Britský Vrchní soud v dané věci dále vycházel především ze zprávy Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky z května 2016 publikované pod názvem *Hungary as a Country of Asylum*, jež reagovala na právní úpravu a praxi maďarských orgánů v době od 1. 6. 2015 do 31. 3. 2016 a upozorňovala na existenci základních systémových a provozních nedostatků maďarského azylového systému. Mimo jiné uvedená zpráva poukazovala na postavení plotu na hranicích se Srbskem a Chorvatskem a zřízení speciálních tranzitních zón, v nichž je třeba podat žádost o mezinárodní ochranu, přičemž podmínky řízení v těchto zónách neodpovídají unijním ani mezinárodním standardům. Zpráva dále kritizovala kriminalizaci migrantů, kteří protiprávně překročili hranice Maďarska, jež byla spojena s možností uložení trestu odnětí svobody až na 10 let, případně uložení trestu vyhoštění. Zpráva si rovněž všímala toho, že maďarské orgány uplatňují koncept bezpečné třetí země vůči zemím, jako je Řecko, Makedonie či Srbsko, přestože jiné členské státy EU tyto státy za bezpečné třetí země nepovažují a Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky již v srpnu 2012 vydal doporučení, jimž vyzval všechny státy, aby nenavracely žadatele o mezinárodní ochranu zpět do Srbska, a obdobná doporučení UNHCR se týkají i ostatních zmiňovaných zemí. Pozornosti zprávy UNHCR neušla ani skutečnost, že i v případech, že maďarské soudy zruší rozhodnutí maďarského správního orgánu o nepřípustnosti žádosti o mezinárodní ochranu z toho důvodu, že nepovažují Srbsko za bezpečnou třetí zemi, nebo poukazují v souladu s čl. 38 odst. 4 nové procedurální směrnice

na to, že Srbsko nepřijímá na základě readmisních dohod zpět státní příslušníky třetích zemí, s výjimkou těch, kteří mají platné cestovní nebo osobní doklady a nepodléhají v Srbsku vízové povinnosti, a vrátí věc správnímu orgánu s tím, že se má danou žádostí zabývat meritorně, maďarský správní orgán i přesto znovu rozhodne o nepřípustnosti žádosti, a žadatel musí podat novou žalobu a teprve v případě jejího úspěchu je správní orgán ochoten žádost věcně posoudit.

Po zohlednění výše zmíněných skutečností následně Vrchní soud dospěl k závěru, že za daných okolností je zde reálná hrozba, že by žadatelé v případě jejich přemístění do Maďarska byli následně vystaveni řetězci dalšího navrácení (*chain refoulement*) skrze státy neposkytující dostatečné záruky, že se žadatelé budou moci účinně dovolat mezinárodní ochrany. Vrchní soud současně připustil, že se uvedená situace může změnit, a v případě, že žalovaný (The Secretary of State for the Home Department) prostřednictvím nové důkladné analýzy prokáže, že okolnosti již existenci takovéto hrozby nenasvědčují, bude možné uvedené závěry revidovat.

Obdobně i německé správní soudy shledávají, že zejména v důsledku změn v maďarské azylové právní úpravě vykazuje řízení o mezinárodní ochraně a podmínky přijetí žadatelů v Maďarsku závažné systémové nedostatky, v jejichž důsledku by navrácení žadatelů do Maďarska mohlo vést k tomu, že budou vystaveni nelidskému, příp. ponižujícímu zacházení. Za těchto okolností je tedy třeba uplatnit výjimku obsaženou v čl. 3 odst. 2 druhém pododstavci nařízení Dublin III, a vyloučit tak příslušnost Maďarska (viz např. rozsudek Správního soudu v Oldenburgu ze dne 2. 11. 2015, 12 A 2572/15, dostupný z http://www.asylumlawdatabase.eu/sites/www.asylumlawdatabase.eu/files/aldfiles/VG%20Oldenburg%20U.%20v.%2002.11.2015%20-12%20A%202572.15.doc, či Správního soudního dvora spolkové země Bádensko-Württembersko ze dne 5 7. 2016, A 11 S 974/16, dostupný z http://www.asyl.net/fileadmin/user_upload/dokumente/24054.pdf, a v nich dále citovaná judikatura). Správní soud v Oldenburgu v uváděném rozsudku ze dne 2. 11. 2015 přitom poukazoval zejména na nedostatečné podmínky přijetí žadatelů vyplývající především z kapacitních důvodů; systematické nedostatky v maďarském azylovém systému vyvolané zejména legislativní změnou účinnou od 1. 8. 2015, na jejímž základě maďarské správní orgány přemisťují žadatele do Srbska jako bezpečné třetí země, a ti jsou tak vystaveni řetězci dalšího navrácení bez věcného posouzení jejich žádosti; a dále na systémové nedostatky v praxi maďarských správních orgánů, které se uchylují k plošnému zajišťování žadatelů, jež byli do Maďarska navráceni dle dublinského systému.

Podobný přístup lze dále zaznamenat taktéž v rozhodnutích nizozemské Státní rady ze dne 26. 11. 2015, 201507248/1/V3, https://www.raadvanstate.nl/uitspraken/zoeken-in-uitspraken/tekst-uitspraak.html?id=85933, rakouského Správního soudního dvora ze dne 8. 9. 2015, Ra 2015/18/0113 bis 0120, https://www.vwgh.gv.at/medien/ra_2015180113.pdf?5i8f4q, lucemburského Správního soudu ze dne 17. 9. 2015, No. 36966, http://www.asylumlawdatabase.eu/sites/www.asylumlawdatabase.eu/files/ aldfiles/Tribunal%20Administratif%20du%20Grand-Duche%20de%20Luxembourg,%20No.% 2036966,%2017.09.2015.pdf, či belgické Rady pro spory plynoucí z cizineckého práva ze dne 15. 12. 2015, 158.631, http://www.kruispuntmi.be/sites/default/files/rvv_158631.pdf.

Nejvyšší správní soud má tedy zejména vzhledem k popisovanému negativnímu vývoji v rámci maďarského azylového systému, na nějž rovněž reagovaly soudy členských států napříč Evropou, za to, že krajský soud v daném případě mohl a měl mít vážné pochybnosti o správnosti závěrů žalovaného.

V této souvislosti je třeba připomenout, že podle čl. 27 odst. 1 nařízení Dublin III má žadatel nebo jiná osoba, jež má být převzata zpět, „*právo na podání účinného opravného prostředku k soudu co do skutkové i právní stránky ve formě odvolání proti rozhodnutí o přemístění nebo jeho přezkumu*“ (k rozšíření věcného rozsahu soudního přezkumu dle tohoto ustanovení oproti předcházející právní úpravě srov. rozsudky velkého senátu Soudního dvora ze dne 7. června 2016, *Ghezelbash, C-63/15,* EU:C:2016:409 a *Karim, C-155/15,* EU:C:2016:410). Je pravdou, že toto ustanovení – na rozdíl od čl. 46 odst. 3 nové procedurální směrnice, jenž dopadá především na meritorní rozhodnutí o žádosti o udělení mezinárodní ochrany a na dalších typy rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany uvedené v čl. 46 odst. 1 a 2 nové procedurální směrnice - výslovně nestanoví, že uvedený soudní přezkum rozhodnutí o přemístění má být prováděn *ex nunc*, tedy podle skutkového a právního stavu k datu rozhodování soudu [Nejvyšší správní soud ovšem ponechává stranou skutečnost, že podle § 2 odst. 1 písm. e) zákona o azylu je i rozhodnutí žalovaného o zastavení řízení pro nepřípustnost žádosti z důvodu příslušnosti jiného členského státu na základě nařízení Dublin III rozhodnutím ve věci mezinárodní ochrany, a pokud by v ČR byl čl. 46 odst. 3 nové procedurální směrnice řádně implementován, což se bohužel dosud nestalo, nebyl by žádný rozumný důvod, proč řízení o žalobě proti tomuto rozhodnutí z režimu soudního přezkumu *ex nunc* vyjmout].

Podle názoru Nejvyššího správního soudu je však třeba nutnost přezkumu správního rozhodnutí o přemístění podle skutkového stavu ke dni rozhodování soudu, a to přinejmenším v případech, kdy je posuzována existence systémových nedostatků dle čl. 3 odst. 2 druhého pododstavce nařízení Dublin III, dovodit z toho, že jedině tímto způsobem lze zajistit respektování zásady *non-refoulement* ať již ve smyslu čl. 4 a 19 Listiny základních práv EU, resp. čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, nebo (v poněkud jiné podobě) dle čl. 33 Ženevské úmluvy.

Již v rozsudku ze dne 21. 3. 2006, č. j. 2 Azs 75/2005 - 75, www.nssoud.cz, totiž Nejvyšší správní soud tuto povinnost dovodil z ustálené judikatury Evropského soudu pro lidská práva: „*Závazek nevyhostit cizince do země, kde by byl vystaven výše jmenovaným skutečnostem se totiž vztahuje k datu vyhoštění a s ohledem na skutečnosti, které byly státu, tedy všem jeho zainteresovaným orgánům včetně soudů, k tomuto okamžiku známy. V rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci Said proti Nizozemí ze dne 5. 7. 2005 (stížnost č. 2345/02, § 48) bylo v tomto smyslu uvedeno: ‚*Vzhledem k tomu, že povaha odpovědnosti smluvního státu podle článku 3 spočívá v podobných případech v aktu vystavení jednotlivce riziku špatného zacházení, existence tohoto rizika musí být posuzována prvotně s ohledem na ta fakta, která byla známa nebo měla být známa smluvnímu státu v okamžiku vyhoštění.*‘ V tomto rozsudku, stejně jako v citovaném rozsudku H. L. R. proti Francii pak Evropský soud pro lidská práva posuzoval souladnost postupu vnitrostátních orgánů s Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod nejen pohledem důkazů a skutečností, které byly známy těmto orgánům v době jejich rozhodování, ale i pohledem důkazů, které stěžovatel předložil až Evropskému soudu pro lidská práva, vzhledem k tomu, že v době jeho rozhodování k vyhoštění ještě nedošlo. Tím více stíhá obdobná povinnost i vnitrostátní soudy v případě, že by opačný postup nutně vedl k tomu, že by byl cizinec vydán do země, kde by byl vystaven zacházení rozpornému s výše uvedenými lidskoprávními závazky ČR.*“

Obdobný závěr lze dovodit i z judikatury Soudního dvora Evropské unie. Ve výše zmíněném rozsudku ve věci *N. S. a M. E.* velký senát Soudního dvora v odpovědi na jednu z předběžných otázek k aplikaci předchozího nařízení (ES) č. 343/2003 (tzv. Dublin II) konstatoval: *„Článek 4 Listiny základních práv Evropské unie musí být vykládán v tom smyslu, že členské státy, <u>včetně vnitrostátních soudů</u>, nemohou přemístit žadatele o azyl do ‚příslušného členského státu‘ ve smyslu nařízení č. 343/2003, nemohou-li ponechat bez povšimnutí skutečnost, že systematické nedostatky azylového řízení a podmínek přijímání žadatelů o azyl v tomto členském státě představují závažné a prokazatelné důvody pro domněnku, že žadatel bude vystaven skutečnému riziku nelidského nebo ponižujícího zacházení ve smyslu*

tohoto ustanovení." (důraz doplněn NSS). Jen stěží by mohly české správní soudy tomuto požadavku dostát, pokud by přehlížely změny, k nimž v azylovém systému země, do níž má být žadatel přemístěn, došlo po vydání rozhodnutí žalovaného, pokud by takové změny mohly vést k závěru o systémových nedostatcích tamního azylového systému zakládajících riziko nelidského nebo ponižujícího zacházení s žadatelem, a to zvláště za situace, kdy podle § 11c odst. 4 zákona o azylu není žadatel, který má být přemístěn, oprávněn podat ani v takovém případě novou žádost o udělení mezinárodní ochrany (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2011, č. j. 5 Azs 3/2011 - 131, www.nssoud.cz).

Ačkoliv lze souhlasit s krajským soudem, že žalobní tvrzení ve vztahu k podmínkám azylového řízení v Maďarsku byla značně obecná, Nejvyšší správní soud se přesto domnívá, že z nich bylo patrno, kam jimi stěžovatel míří. To ostatně dokládá jak samo vyjádření žalovaného k žalobě, tak i odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu. Současně je třeba upozornit, že byť žaloba proti rozhodnutí ve věcech mezinárodní ochrany podléhá stejným pravidlům jako jiné žaloby proti rozhodnutí správního orgánu, judikatura zde akceptovala určitý nižší standard požadavků na přesnost vyjádření žalobního bodu vyplývající z toho, že žalobci jsou cizinci handicapovaní mj. jazykovou bariérou (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 2. 2010, č. j. 2 Azs 10/2009 - 61, www.nssoud.cz). Navíc v případech, kdy by striktní aplikace § 75 odst. 2 s. ř. s. vedla k porušení principu *non-refoulement*, je dle judikatury Nejvyššího správního soudu rovněž zapotřebí vykročit mimo rámec žalobních bodů (srov. výše citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2011, č. j. 2 Azs 75/2005 - 75; či usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 3. 2011, č. j. 7 Azs 79/2009 - 84, publ. pod č. 2288/2011 Sb. NSS, body 22 – 23).

IV.
Závěr a náklady řízení

Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil napadený rozsudek krajského soudu. Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu, a pokud již v řízení před krajským soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí krajského soudu může sám podle povahy věci rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.].

Vzhledem k tomu, že k podstatným změnám v maďarském azylovém systému došlo již s účinností od 1. 8. 2015, lze stěží akceptovat závěry žalovaného vycházející z premisy, že Maďarsko lze považovat za bezpečnou zemi, v níž bude žádost stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany náležitě posouzena. Mnohá z výše zmíněných rozhodnutí soudů členských států naopak nasvědčují tomu, že již v době vydání rozhodnutí žalovaného bylo možno shledat závažné nedostatky maďarského azylového systému ve smyslu čl. 3 odst. 2 druhého pododstavce nařízení Dublin III.

V dalším řízení by tedy krajský soud, v souladu s vysloveným závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu, neměl jinou možnost, vzhledem ke zjištěným vadám správního rozhodnutí, ale i vzhledem k následným poznatkům o praxi příslušných maďarských orgánů po vydání žalobou napadeného rozhodnutí až do doby rozhodování krajského soudu, než zrušit rozhodnutí žalovaného. Nejvyšší správní soud proto v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. rozhodl tak, že sám rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný postupovat podle závazného právního názoru vysloveného v rozsudku Nejvyššího správního soudu.

Nejvyšší správní soud rozhodl o dané kasační stížnosti v souladu s § 32 odst. 6 zákona o azylu přednostně a s nejvyšším urychlením, a to nejen ve lhůtě stanovené tímto ustanovením, ale též ve lhůtě stanovené v § 73 odst. 4 ve spojení s § 107 odst. 1 s. ř. s. pro rozhodnutí o odkladném účinku. Za daných okolností tedy již Nejvyšší správní soud o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku jeho kasační stížnosti nerozhodoval.

Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským soudem. Stěžovatel měl ve věci úspěch, podle § 60 odst. 1 s. ř. s. mu tedy přísluší právo na náhradu nákladů řízení. Ze spisu krajského soudu ani Nejvyššího správního soudu nevyplývá, že by stěžovateli v řízení o kasační stížnosti či v řízení před krajským soudem jakékoliv důvodně vynaložené náklady vznikly; i vzhledem k zákonnému osvobození stěžovatele od placení soudních poplatků a ustanovení zástupce soudem tak stěžovateli žádnou náhradu nákladů řízení před krajským soudem ani před Nejvyšším správním soudem nelze přiznat.

Podle § 35 odst. 8 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., zástupci stěžovatele, který byl soudem ustanoven k ochraně práv stěžovatele, hradí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Ustanovený zástupce stěžovatele advokát Mgr. Jan Urban (ustanoven byl již v řízení o žalobě usnesením krajského soudu ze dne 8. 10. 2015, č. j. 29 Az 43/2015 - 11), provedl v řízení před Nejvyšším správním soudem jeden úkon právní služby, a to písemné podání soudu ve věci samé ve smyslu § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, kterým bylo podání kasační stížnosti. Odměnu za podání žádosti o přiznání odkladného účinku Nejvyšší správní soud ustanovenému zástupci nepřiznal, neboť se nejedná o podání ve věci samé. Za jeden úkon právní služby náleží odměna ve výši 3100 Kč podle § 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5 advokátního tarifu a dále 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, vše navýšeno o částku 714 Kč odpovídající DPH ve výši 21 %, celkem tedy 4114 Kč. Tato částka bude ustanovenému zástupci stěžovatele vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku. O odměně a náhradě hotových výdajů ustanoveného zástupce v řízení o žalobě rozhodl krajský soud usnesením ze dne 17. 8. 2016, č. j. 29 Az 43/2015 - 75, které zůstává nedotčeno.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 12. září 2016

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu